

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-768/19 – 1

Sprawa C-768/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

18 października 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Bundesverwaltungsgericht (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

15 sierpnia 2019 r.

Strona przeciwna i strona wnosząca skargę rewizyjną:

Republika Federalna Niemiec

Strona skarżąca i druga strona postępowania rewizyjnego:

SE

[...]

Bundesverwaltungsgericht (federalny sąd administracyjny, Niemcy)

POSTANOWIENIE

[...]

W sprawie administracyjnej

1. SE,

[...]

[...]

strony skarżącej i drugiej strony postępowania rewizyjnego

[...] **[Or. 2]** [...]

przeciwko

Republice Federalnej Niemiec,

[...]

stronie przeciwnej i stronie wnoszącej skargę rewizyjną,

przy udziale:

Vertreter des Bundesinteresses
beim Bundesverwaltungsgericht,
[...] 10557 Berlin,

Bundesverwaltungsgericht (pierwsza izba, federalny sąd administracyjny) po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 sierpnia 2019 r. [...]

postanowił:

Postępowanie zostaje zawieszono.

Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostają przedstawione, na podstawie z art. 267 TFUE, w celu wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, następujące pytania:

1. Czy w przypadku osoby ubiegającej się o azyl, która przed uzyskaniem pełnoletności przez jej dziecko współtworzące z nią w państwie pochodzenia rodzinę, któremu to dziecku, w następstwie złożenia przed osiągnięciem pełnoletności wniosku o udzielenie ochrony przyznano, po osiągnięciu pełnoletności, status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej (zwane dalej „beneficjentem ochrony”), przybyła do państwa członkowskiego przyjmującego beneficjenta ochrony, i również w tym państwie złożyła wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej (zwanej dalej „osobą ubiegającą się o azyl”), na gruncie regulacji krajowej odwołującej się, w celu przyznania roszczenia o udzielenie ochrony uzupełniającej jako pochodnej statusu prawnego beneficjenta ochrony, do art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE, dla kwestii, czy beneficjent ochrony jest „małoletni” w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE jest miarodajny moment **[Or. 3]** wydania orzeczenia w przedmiocie wniosku o udzielenie azylu złożonego przez osobę ubiegającą się o azyl, czy też wcześniejszy moment, na przykład moment, w którym:

- a) beneficjentowi ochrony nadano status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej,
- b) osoba ubiegająca się o azyl złożyła swój wniosek o udzielenie azylu,

c) osoba ubiegająca się o azyl przybyła do przyjmującego państwa członkowskiego, lub

d) beneficjent ochrony złożył wnioski o udzielenie azylu.

2. W razie uznania, że

a) miarodajna jest chwila złożenia wniosku o udzielenie azylu:

Czy w takim wypadku należy odwołać się do wyrażonego pisemnie, ustnie lub w inny sposób wniosku o udzielenie ochrony, o którym dowiedział się krajowy organ właściwy dla rozpoznania wniosków o udzielenie azylu (wystąpienie o azyl), czy też do formalnie złożonego wniosku o ochronę międzynarodową?

b) miarodajna jest chwila wjazdu osoby ubiegającej się o azyl lub moment wystąpienia przez tę osobę z wnioskiem o udzielenie azylu: Czy zależy to również od okoliczności, czy w takiej chwili nie orzeczono jeszcze w przedmiocie wniosku o udzielenie ochrony złożonego przez beneficjenta ochrony, któremu status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej przyznano w późniejszym czasie.

3. a) Jakie wymogi należy postawić w sytuacji opisanej powyżej w pytaniu nr 1 dla uznania, że osoba ubiegająca się o azyl jest „członkiem rodziny” [art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE] przebywającym „w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej w tym samym państwie członkowskim”, w którym przebywa osoba, której udzielono ochrony międzynarodowej i z którym to członkiem rodzina „istniała już w państwie pochodzenia”? Czy w szczególności powyższe zakłada wymóg, aby życie rodzinne pomiędzy beneficjentem ochrony i osobą ubiegającą się o azyl w rozumieniu art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej zostało podjęte na nowo w przyjmującym państwie członkowskim, czy też wystarczająca jest w tym zakresie sama obecność w tym samym czasie beneficjenta ochrony i osoby ubiegającej się o azyl w przyjmującym państwie członkowskim? Czy rodzic jest również członkiem rodziny, jeżeli wjazd [do przyjmującego państwa członkowskiego] w okolicznościach konkretnego przypadku nie zmierzał do przyjęcia odpowiedzialności w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE za osobę, której udzielono ochrony międzynarodowej, a która jest wciąż małoletnia i nie pozostaje w związku małżeńskim? **[Or. 4]**

b) W zakresie, w jakim na pytanie nr 3.a) należy udzielić odpowiedzi, że życie rodzinne między beneficjentem ochrony a osobą ubiegającą się o azyl w rozumieniu art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej musi zostać podjęte na nowo w przyjmującym państwie członkowskim, to czy zależy to od okoliczności, w którym momencie dochodzi do jego podjęcia na nowo? Czy w tym względzie istotne jest zwłaszcza to, czy życie rodzinne zostało przywrócone w określonym terminie po przybyciu osoby ubiegającej

się o azyl, w momencie złożenia wniosku przez osobę ubiegającą się o azyl lub w innym momencie, w którym beneficjent ochrony był wciąż małoletni?

4. Czy status osoby ubiegającej się o azyl jako członka rodziny w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE ustaje wraz z osiągnięciem pełnoletności przez beneficjenta ochrony i związanym z tym ustaniem odpowiedzialności za osobę, która jest małoletnia i nie pozostaje w związku małżeńskim? W przypadku odpowiedzi przeczącej: Czy status członka rodziny (i związane z tym prawa) utrzymuje się po nadejściu takiej chwili bez ograniczenia w czasie, czy też ustaje on po upływie określonego terminu (jeżeli tak, to jakiego?) lub po wystąpieniu określonych zdarzeń (jeżeli tak, to jakich?)?

Uzasadnienie:

I

- 1 Strona skarżąca ad. 1) ubiega się o przyznanie jej statusu osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej.
- 2 Na podstawie swoich oświadczeń strona skarżąca jest obywatelem afgańskim. Jest on ojcem syna urodzonego w dniu 20 kwietnia 1998 r. Syn ten przybył na terytorium Republiki Federalnej Niemiec w 2012 r. Ostateczną decyzją Bundesamt z dnia 13 maja 2016 r. nadano mu status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej, jednocześnie oddalając jego wniosek o udzielenie azylu w pozostałym zakresie.
- 3 Na podstawie swoich oświadczeń skarżący przybył do Republiki Federalnej Niemiec drogą lądową w styczniu 2016 r. W lutym 2016 r. zwrócił się o azyl i w dniu 21 kwietnia 2016 r. złożył formalny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (federalny urząd ds. migracji i uchodźców) oddalił jego wnioski o uznanie za osobę uprawnioną do azylu, nadanie statusu uchodźcy [Or. 5], względnie statusu osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej oraz stwierdzenie, że występują okoliczności zakazujące wydalenia zgodnie z § 60 ust. 5 i 7 zdanie pierwsze Aufenthaltsgesetz (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet, zwanej dalej „AufenthG” ustawy o pobycie, działalności zarobkowej i integracji cudzoziemców na terytorium federalnym).
- 4 W zaskarżonym wyroku Verwaltungsgericht (sąd administracyjny) zobowiązał stronę przeciwną do nadania stronie skarżącej statusu osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej na podstawie § 26 ust. 5 w związku z ust. 3 zdanie pierwsze Asylgesetz (ustawy o azylu, zwanej dalej „AsylG”) jako rodzicowi małoletniego beneficjenta ochrony stanu wolnego. Syn strony skarżącej był wciąż małoletni w miarodajnej w tym względzie chwili złożenia wniosku o udzielenie azylu. W tym kontekście należy uznać, że wniosek o udzielenie azylu jest złożony z chwilą, gdy właściwy organ uzyskał wiedzę o ubieganiu się o azyl przez osobę zwracającą się o ochronę.

- 5 Strona przeciwna w ramach złożonej rewizji z pominięciem instancji odwoławczej stawia zarzut naruszenia § 26 ust. 3 zdanie pierwsze AsylG. Twierdzi, że zgodnie z § 77 ust. 1 zdanie pierwsze AsylG dla oceny stanu faktycznego i prawnego sprawy miarodajna jest zasadniczo, tak jak w niniejszej sprawie, chwila ostatniej rozprawy przed sądem oceniającym sprawę co do istoty lub – w przypadku jej braku – chwila wydania orzeczenia przez taki sąd. Paragraf 26 ust. 3 AsylG nie zawiera w tym względzie żadnego wyraźnego ustawowego wyjątku. Jego hipoteza oraz struktura przemawiają za tym, że tylko osoba wciąż małoletnia w toku nadawania jej samej odnośnego statusu może wywodzić z niego roszczenie. Przepis ten służy szczególnej ochronie interesów małoletniej osoby będącej beneficjentem ochrony, które co do zasady pozostają aktualne tak długo, jak osoba taka jest małoletnia. Niemniej nawet jeżeli miarodajny jest przymiot małoletności na chwilę złożenia wniosku o udzielenie azylu przez rodzica, nie chodzi tu o chwilę zwrócenia się o azyl w znaczeniu materialnoprawnym (§ 13 AsylG), lecz chwilę złożenia formalnego wniosku o udzielenie azylu (§ 14 AsylG). Dla spełnienia wynikającego z § 26 ust. 3 zdanie pierwsze AsylG wymogu złożenia wniosku nie jest wystarczające samo uzyskanie przez właściwy organ – w tym wypadku Bundesamt für Migration und Flüchtlinge – wiedzy o zwróceniu się o azyl. Przesłanką nadania rozpatrywanego statusu jest (formalny) wniosek, który może zostać skutecznie złożony jedynie do właściwego organu.

II

- 6 Postępowanie podlega zawieszeniu. Na podstawie z art. 267 TFUE Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanemu dalej „Trybunałem”) należy przedstawić, w celu wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, [Or. 6] pytania sformułowane w sentencji postanowienia. Pytania te dotyczą wykładni art. 2 lit. j) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. L 337 s. 9, zwanej dalej „dyrektywą 2011/95/UE”).
- 7 1. Dla oceny prawnej na gruncie prawa krajowego stosuje się przepisy AsylG [...].
- 8 Właściwe ramy prawne sporu stanowią następujące przepisy prawa krajowego zawarte w przywołanej ustawie:

Paragraf 13 AsylG

1. Wniosek o udzielenie azylu występuje w sytuacji, gdy z wyrażonej na piśmie, ustnie lub w inny sposób woli cudzoziemca można wnioskować, że zwraca się on o ochronę na terytorium Republiki Federalnej Niemiec przed prześladowaniem politycznym lub że ubiega się on o ochronę przed

wydaleniem lub innego rodzaju powrotem przymusowym do innego państwa, w którym grozi mu prześladowanie w rozumieniu § 3 ust. 1 lub poważna krzywda w rozumieniu § 4 ust. 1.

[...]

Paragraf 14 AsylG

(1) Wniosek o udzielenie azylu składa się w zewnętrznej jednostce Bundesamt przyporządkowanej do ośrodka przejmującego odpowiedzialnego za przejście cudzoziemca. [...]

[...]

Paragraf 26 AsylG

[...]

(2) Dziecko osoby uprawnionej do azylu, które jest stanu wolnego oraz pozostaje małoletnie w chwili złożenia wniosku o udzielenie azylu, uznaje się za uprawnione do azylu, jeżeli uznanie cudzoziemca za osobę uprawnioną do azylu nie podlega zaskarżeniu, a także nie może zostać cofnięte ani odwołane.

(3) Rodziców małoletniej osoby uprawnionej do azylu stanu wolnego lub inną osobę dorosłą w rozumieniu art. 2 [Or. 7] dyrektywy 2011/95/UE uznaje się na wniosek za osobę uprawnioną do azylu, jeżeli:

1. uzyskanie statusu osoby uprawnionej do azylu nie podlega zaskarżeniu,
2. rodzina w rozumieniu art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE istniała już w państwie, w którym osoba uprawniona do azylu doznaje prześladowań politycznych,
3. przed uzyskaniem statusu osoby uprawnionej do azylu przybyli na terytorium kraju lub złożyli wniosek o udzielenie azylu niezwłocznie po przybyciu,
4. uzyskanie statusu osoby uprawnionej do azylu nie może zostać cofnięte ani odwołane,
5. sprawują opiekę nad osobą uprawnioną do azylu.

Zdanie pierwsze pkt 1-4 stosuje się odpowiednio do rodzeństwa małoletniej osoby uprawnionej do azylu, która jest stanu wolnego oraz która jest małoletnia w chwili złożenia przez siebie wniosku.

[...]

(5) Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do członków rodziny, w rozumieniu ust. 1-3, beneficjenta ochrony międzynarodowej. Status uchodźcy lub ochrona uzupełniająca zastępują uprawnienie do azylu. [...]

[...]

Paragraf 77 AsylG

(1) W sporach objętych zakresem stosowania niniejszej ustawy sąd opiera się na stanie faktycznym i prawnym istniejącym w chwili ostatniej rozprawy; jeżeli orzeka bez odbycia rozprawy, sąd opiera się na stanie faktycznym i prawnym istniejącym w chwili wydania orzeczenia. [...]

[...]

- 9 2. Pytania prejudycjalne mają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i wymagają wyjaśnienia przez Trybunał.
- 10 2.1 Pytania prejudycjalne mają znaczenie dla rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku strony skarżącej o nadanie jej na podstawie § 26 ust. 5 w związku z ust. 3 zdanie pierwsze AsylG, jako rodzicowi małoletniego beneficjenta ochrony stanu wolnego, statusu osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej.
- 11 Strona skarżąca jest w rozumieniu § 26 ust. 5 zdanie pierwsze AsylG członkiem rodziny na podstawie § 26 ust. 3 zdanie pierwsze AsylG, zaś w rozumieniu § 26 ust. 3 zdanie pierwsze AsylG jest ojcem, a tym samym rodzicem swojego syna stanu wolnego. Syn ten jest w rozumieniu § 26 ust. 3 zdanie pierwsze AsylG i art. 18 dyrektywy 2011/95/UE osobą potrzebującą ochrony uzupełniającej. Nadanie mu statusu ochrony uzupełniającej nie podlega zaskarżeniu (§ 26 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 1 AsylG). Zgodnie z § 26 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 2 AsylG rodzina w rozumieniu **[Or. 8]** art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE istniała w Afganistanie, a więc państwie, w którym synowi groziło ryzyko doznania poważnej krzywdy w rozumieniu art. 15 dyrektywy 2011/95/UE. Strona skarżąca również przybyła przed uznaniem swojego syna za osobę kwalifikującą się do otrzymania ochrony uzupełniającej (§ 26 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 3 AsylG). Nie ma podstaw do przyjęcia, że uznanie syna za osobę potrzebującą ochrony uzupełniającej podlega cofnięciu lub odwołaniu (por. § 26 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 4 AsylG) lub że występują wynikające z § 26 ust. 4 zdanie pierwsze i § 4 ust. 2 AsylG okoliczności wyłączające w odniesieniu do strony skarżącej.
- 12 Wniosek strony skarżącej o udzielenie jej ochrony uzupełniającej jako rodzicowi byłby więc skuteczny w wypadku, gdyby w chwili miarodajnej dla dokonania oceny syn był małoletni w rozumieniu § 26 ust. 3 zdanie pierwsze AsylG, a strona skarżąca sprawowała nad nim opiekę w rozumieniu § 26 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 5 AsylG.
- 13 Paragraf 26 ust. 3 AsylG ma służyć transpozycji art. 23 ust. 2 dyrektywy 2011/95/UE [...]. Zgodnie z tym ostatnim przepisem państwa członkowskie

zapewniają, aby członkowie rodziny beneficjenta ochrony międzynarodowej, którzy osobiście nie kwalifikują się do otrzymania takiej ochrony, zostali uprawnieni do ubiegania się o świadczenia, o których mowa w art. 24–35 dyrektywy 2011/95/UE, zgodnie z krajowymi procedurami i w zakresie odpowiednim do osobistego statusu prawnego danego członka rodziny. Pojęcie rodziny, a tym samym pojęcie członka rodziny w rozumieniu przepisów krajowych stanowiących podstawę roszczenia, ustala się zgodnie z wyraźnym odesłaniem zawartym w § 26 ust. 3 zdanie pierwsze pkt 2 AsylG na podstawie art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE. Stosownie do art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE do „członków rodziny” beneficjenta ochrony międzynarodowej, jeżeli jest on małoletni i nie pozostaje w związku małżeńskim, zalicza się między innymi ojca, o ile w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej przebywa on w tym samym państwie członkowskim, a rodzina istniała już w kraju pochodzenia. Z brzmienia przepisu nie wynika jednoznacznie, jaka chwila jest miarodajna z punktu widzenia oceny małoletności beneficjenta ochrony międzynarodowej oraz czy, względnie w jakim zakresie, status ojca [Or. 9] jako członka rodziny utrzymuje się również po uzyskaniu pełnoletności przez beneficjenta ochrony międzynarodowej.

- 14 2.2 Przedstawione pytania prejudycjalne wymagają wyjaśnienia przez Trybunał.
- 15 a) Poprzez pierwsze pytanie prejudycjalne sąd odsyłający zmierza do ustalenia, jaka chwila jest istotna dla oceny kwestii, czy beneficjent ochrony międzynarodowej jest „małoletni” w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE w sytuacji takiej jak w rozpoznawanej sprawie.
- 16 Dotychczas orzecznictwo krajowe uznaje po części, że – analogicznie do ogólnej zasady krajowego procesowego prawa azylowego zawartej w § 77 AsylG – również w odniesieniu do małoletności beneficjenta ochrony istotna jest chwila wydania orzeczenia w przedmiocie wniosku rodzica o udzielenie azylu (który zgodnie z przyjętym w niemieckim prawie modelem wdrożenia przepisów dyrektywy zawsze ma na celu również identyczną w skutkach prawnych, pochodną ochronę rodziny). Po części natomiast uznaje się za wystarczające, żeby beneficjent ochrony był wciąż małoletni w chwili złożenia wniosku o udzielenie azylu przez rodzica. W tym względzie najczęściej uzasadnia się to przez odwołanie do wymogów prawa Unii i w odniesieniu do oceny ochrony międzynarodowej rodziców przejmując się, mimo braku regulacji w tym zakresie, określenie miarodajnej chwili wyraźnie przewidzianej dla pochodnej ochrony międzynarodowej dzieci (por. § 26 ust. 2 AsylG).
- 17 Brzmienie art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE nie pozwala w tym względzie na wyinterpretowanie jednoznacznych ustaleń w kontekście udzielenia ochrony uzupełniającej rodzicom. Okoliczność, że art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE rozróżnia wyraźnie pomiędzy formami czasu przeszłego (w odniesieniu do udzielenia ochrony międzynarodowej oraz istnienia rodziny w państwie pochodzenia) i czasu teraźniejszego (w odniesieniu do pobytu, odpowiedzialności za beneficjenta ochrony i małoletności) mogłaby wskazywać

na to, że małoletność beneficjenta ochrony należy oceniać według stanu aktualnego w danym momencie, przykładowo według stanu na chwilę orzekania w przedmiocie wniosku rodzica (o udzielenie azylu). Wymóg występowania związku pomiędzy wnioskiem beneficjenta ochrony o udzielenie azylu i pobytem członka rodziny w przyjmującym państwie członkowskim również mogłyby przemawiać za tym, **[Or. 10]** że dla oceny małoletności beneficjenta ochrony międzynarodowej miarodajna jest dopiero chwila po przybyciu członka rodziny [do przyjmującego państwa członkowskiego]. W oparciu o systematykę dyrektywy wskazywać by na to mogło również odwołanie w motywie 16 zdanie drugie dyrektywy 2011/95/UE do „towarzyszących” osobom ubiegającym się o azyl członków ich rodzin oraz zawarta w art. 23 i motywie 18 zdanie drugie dyrektywy 2011/95/UE zasada (utrzymania) jedności rodziny. W ujęciu celowościowym zasady zapewnienia poszanowania interesów dziecka, równości i pewności prawa, jak również praktycznej skuteczności prawa Unii mogłyby zasadniczo przemawiać przeciwko dokonywaniu oceny małoletności według chwili, w której postępowanie jest już daleko zaawansowane. Obiektywnie rzecz ujmując udzielenie ochrony uzupełniającej przybyłym później rodzicom nie jest więc celowe w przypadku cudzoziemców pełnoletnich już w chwili orzekania.

- 18 Pierwsze pytanie prejudycjalne, jak również dalsze pytania, dotyczą sytuacji, w której członek rodziny będący beneficjentem ochrony, od którego wywiedziony ma zostać status osoby potrzebującej ochrony, nie został uznany za uchodźcę, lecz nadano mu wyłącznie status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej. Przy określaniu chwili miarodajnej z punktu widzenia dokonania oceny sytuacji wnioskodawcy można rozróżnić pomiędzy beneficjentem ochrony międzynarodowej, któremu przyznano status uchodźcy (art. 13 i nast. dyrektywy 2011/95/UE) oraz obywatelem państwa trzeciego lub bezpaństwowcem, któremu nadano status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej (art. 18 i nast. dyrektywy 2011/95/UE). W odniesieniu do uznania statusu uchodźcy motyw 21 dyrektywy 2011/95/UE stanowi jasno, że ma ono charakter deklaratoryjny. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wydanym w odniesieniu do art. 2 lit. f) dyrektywy 2003/86/WE wyroku z dnia 12 kwietnia 2018 r. – C 550/16 [EU:C:2018:248] – pkt 53 i nast. wyprowadził z tego wniosek, że w przypadku spełnienia materialnoprawnych przesłanek po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z rozdziałem II dyrektywy 2011/95/UE powstaje podmiotowe prawo ubiegania się o status uchodźcy i to nawet przed przyjęciem formalnej decyzji w tym względzie, a zatem nie można uzależniać wskazanego w art. 10 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2003/86/WE prawa do łączenia rodziny od momentu, w którym właściwy organ krajowy wyda formalną decyzję przyznającą **[Or. 11]** danej osobie status uchodźcy. Niezależnie od tego, czy orzecznictwo dotyczące definicji zawartej w art. 2 lit. f) dyrektywy 2003/86/WE można przenieść na grunt niemal identycznie brzmiącej definicji zawartej w art. 2 lit. l) dyrektywy 2011/95/UE lub zasady utrzymania jedności rodziny wynikającej z art. 23 dyrektywy 2011/95/UE, brak jest w przypadku udzielenia ochrony uzupełniającej porównywalnego motywu dyrektywy, który kształtowałby konieczne udzielenie takiej ochrony jako akt (wyłącznie lub w głównej mierze) deklaratoryjny. Za rozróżnieniem pomiędzy powiązaniem ze statusem uchodźcy,

w przypadku którego nie można wykluczyć rozszerzenia ukierunkowanego prześladowania na członków rodziny z uwagi na (wciąż) istniejącą bliskość rodzinną, oraz powiązaniem z udzieleniem ochrony uzupełniającej może w dalszej kolejności przemawiać to, że w takich przypadkach rodzic zamierza uzyskać ochronę uzupełniającą dla rodziny jako pochodną sytuacji dziecka, choć sam nie powołał się na żadne przekonujące okoliczności uzasadniające przypuszczenie, że w przypadku powrotu do kraju pochodzenia będzie mu groziło ryzyko doznania poważnej krzywdy w rozumieniu art. 15 dyrektywy 2011/95/UE; akurat w takiej sytuacji nie jest z reguły uzasadnione przyjmowanie domniemania, że dojdzie do rozszerzenia prześladowań z uwagi na powiązania rodzinne.

- 19 b) Drugie pytanie prejudycjalne lit. a) – przedstawione na wypadek udzielenia na pierwsze pytanie prejudycjalne odpowiedzi, zgodnie z którą chwilą miarodajną dla oceny małoletności jest chwila złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, czy to przez beneficjenta ochrony, czy też przez członka jego rodziny – zmierza do ustalenia powstającego w konsekwencji kolejnego zagadnienia, czy jako chwilę złożenia wniosku o udzielenie azylu należy przyjąć chwilę zwrócenia się o azyl w znaczeniu materialnoprawnym, czy też chwilę formalnego złożenia wniosku o udzielenie azylu.
- 20 Artykuł 6 ust. 2 zdanie pierwsze dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. L 180 s. 60, zwanej dalej „dyrektywą 2013/32/UE”) rozróżnia pomiędzy wystąpieniem z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej a jego złożeniem. Przepis ten zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby osoba, która wystąpiła z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, miała rzeczywistą możliwość jak najszybszego złożenia wniosku. Artykuł 6 ust. 3 dyrektywy 2013/32/UE pozwala państwom członkowskim wymagać, aby wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej były składane osobiście [Or. 12] lub w wyznaczonym miejscu. Wyjątek od zasady przewidzianej w art. 6 ust. 3 dyrektywy 2013/32/UE stanowi art. 6 ust. 4 dyrektywy 2013/32/UE (wyrok Trybunału z dnia 26 lipca 2017 r. – C-670/16 [EU:C:2017:587], Mengesteab – pkt 101). Zgodnie z tym ostatnim przepisem niezależnie od art. 6 ust. 3 dyrektywy 2013/32/UE wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej uznaje się za złożony w momencie, gdy formularz przedłożony przez wnioskodawcę lub – w przypadku gdy przewiduje to prawo krajowe – urzędowe sprawozdanie dotrą do właściwych organów danych państw członkowskich. Zgodnie z art. 6 ust. 2–4 dyrektywy 2013/32/UE materialnoprawne zwrócenie się o azyl na podstawie § 13 ust. 1 AsylG nie wymaga żadnej określonej formy, podczas gdy wniosek o udzielenie azylu na podstawie § 14 ust. 1 zdanie pierwsze AsylG należy złożyć formalnie we właściwej zewnętrznej jednostce Bundesamt. Dopiero w przypadku formalnego przyjęcia żądania obejmującego zwrócenie się o azyl przez właściwą jednostkę jest on dokumentowany i staje się przedmiotem postępowania administracyjnego z zakresu prawa azylowego.

- 21 Za oceną małoletności według chwili formalnego złożenia wniosku mogłoby przemawiać to, że art. 6 dyrektywy 2013/32/UE zezwala państwom członkowskim na wprowadzenie do krajowego porządku prawnego instytucji formalnego złożenia wniosku i nakazuje im jedynie, aby umożliwiły dokonanie tego jak najszybciej, choć nie sprecyzowano konkretnych ram czasowym w tym względzie. Jakkolwiek nie przewidziano zatem żadnych konkretnych terminów minimalnych, zasadniczych lub maksymalnych [...], to jednak należy umożliwić formalne złożenie wniosku niezwłocznie, a więc bez zawinionej zwłoki. Nie jest jednak jasne, czy przyjęcie chwili formalnego złożenia wniosku jest zgodne z zasadami równego traktowania, pewności prawa i zasadą skuteczności (effet utile).
- 22 c) Drugie pytanie prejudycjalne lit. 2.b) zmierza do ustalenia – w razie uznania, że dla oceny małoletności beneficjenta ochrony miarodajna jest chwila przybycia członka rodziny w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE lub chwila złożenia przez niego wniosku o udzielenie azylu –, czy dotyczy to również przypadku, gdy w takiej chwili nie orzeczono jeszcze w przedmiocie wniosku o udzielenie ochrony złożonego przez beneficjenta ochrony, któremu status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej przyznano w późniejszym czasie. **[Or. 13]**
- 23 d) Trzecie pytanie prejudycjalne lit. a) zmierza do dalszego wyjaśnienia nadrzędnych przesłanek zawartych w art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE, zgodnie z którym członek rodziny w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej musi przebywać w tym samym państwie członkowskim, a rodzina musiała istnieć już w państwie pochodzenia.
- 24 W tym względzie należy wyjaśnić, jakie materialnoprawne przesłanki ustanawia art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE – w sytuacji takiej jak w niniejszej sprawie – odnośnie do „związku” z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, „pobytu” w tym samym państwie członkowskim oraz „istnienia” rodziny „już” w państwie pochodzenia. W tym względzie wyjaśnienia wymaga w szczególności to, czy życie rodzinne w rozumieniu art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej pomiędzy beneficjentem ochrony i członkiem rodziny, w niniejszym przypadku rodzicem, musi zostać podjęte na nowo w przyjmującym państwie członkowskim, czy też dla przyjęcia statusu członka rodziny wystarczające jest samo przebywanie beneficjenta ochrony i członka rodziny w tym samym czasie w przyjmującym państwie członkowskim.
- 25 Z samego brzmienia art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE zdaje się wynikać, że przesłanki „przebywania w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej” oraz „istnienia rodziny już w kraju pochodzenia” oznaczają, iż nie jest wystarczające samo równoczesne przebywanie przez beneficjenta ochrony i członka jego rodziny w przyjmującym państwie członkowskim. Wymóg, aby rodzina istniała już w państwie pochodzenia opiera się na założeniu, że z bliski związek członków najbliższej rodziny ze zdarzeniem w kraju pochodzenia stanowiącym podstawę do przyznania ochrony jest zazwyczaj również związany z potencjalnym zagrożeniem dla członka takiej rodziny (por. motyw 36 dyrektywy

2011/95/UE). Na taki kierunek interpretacji wskazywałaby również systematyka dyrektywy, która wynika z art. 23 oraz motywów 16, 18 i 19 dyrektywy 2011/95/UE. Artykuł 23 ust. 1 dyrektywy 2011/95/UE służy utrzymaniu jedności rodziny. Artykuł 23 ust. 5 dyrektywy 2011/95/UE rozszerza zakres stosowania przepisu poza członków rodziny wskazanych w art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE na innych bliskich krewnych, którzy żyli wspólnie jako część rodziny w momencie opuszczenia państwa pochodzenia i którzy pozostawali wówczas całkowicie lub w głównej mierze na utrzymaniu beneficjenta ochrony międzynarodowej. Z obu tych przepisów [Or. 14] wynika, że celem art. 23 dyrektywy 2011/95/UE jest w szczególności ochrona pozostałych na utrzymaniu członków rodziny, a przede wszystkim małoletnich dzieci. W celu realizacji takiego celu ochrony przepis nadaje określone uprawnienia także dalszym wskazanym w nim członkom rodziny. Takie rozumienie przepisu może zostać wsparte przez motywy 18 i 19 dyrektywy 2011/95/UE. Motyw 18 dyrektywy 2011/95/UE zobowiązuje państwa członkowskie do tego, aby w pierwszym rzędzie dążyły do najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka i wskazuje w tym zakresie w szczególności na zasadę jedności rodziny. Zgodnie z motywem 19 dyrektywy 2011/95/UE pojęcie „członków rodziny” należy rozszerzyć, uwzględniając różnorodne szczególne sytuacje zależności oraz zwracając szczególną uwagę na najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Również motyw 16 dyrektywy 2011/95/UE, zgodnie z którym celem dyrektywy jest zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej i prawa do azylu dla osób zwracających się o azyl oraz „towarzyszących” im członków ich rodzin, nie sprzeciwia się wykładni, która wymaga przywrócenia jedności rodziny przejawiającej się w faktycznym sprawowaniu opieki rodzicielskiej celem zabezpieczenia interesów dziecka. Sąd odsyłający dostrzega przy tym, że wyrażenie „towarzyszących” umożliwia również przyjęcie szerszego rozumienia [co do rozumienia pojęcia „towarzyszenia” w kontekście prawa dotyczącego obywatelstwa Unii [...] por. wyrok Trybunału z dnia 16 lipca 2015 r. – C-218/14 (EU:C:2015:476), Singh i in. – pkt 54]. W ujęciu celowościowym istnieją pewne argumenty przemawiające za tym, że art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE – poprzez ograniczenie pojęcia członków rodziny do członków małej rodziny (rodzice i ich małoletnie dzieci), poprzez ustanowienie wymogu występowania „związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej” oraz poprzez powiązanie z „istnieniem rodziny w kraju pochodzenia” – wymaga podjęcia na nowo życia rodzinnego pomiędzy członkami rodziny w rozumieniu art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Artykuł 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy odczytywać w świetle obowiązku uwzględnienia nadrzędnego interesu dziecka, sformułowanego w art. 24 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, i zwracając uwagę na potrzebę regularnego utrzymywania przez dziecko osobistych kontaktów ze swoimi rodzicami przez dziecko, o czym mowa w art. 24 ust. 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej [wyrok Trybunału z dnia 6 grudnia 2012 r. – C-356/11 i C-357/11 (EU:C:2012: 776) – pkt 76]. Życie rodzinne charakteryzuje się, poza istnieniem więzów prawnych, również faktyczną jednością rodziny [por. wyrok ETPC z dnia 2 listopada 2010 r. – pkt 3976/05

(CE:ECHR:2010:1102JUD000397605), Yigit/Turcja – [Or. 15] pkt 93] oraz intensywną bliskością rodzinną pomiędzy rodzicami i ich małoletnimi dziećmi [...]. Zdaniem sądu odsyłającego w tym względzie budziłoby wątpliwości przyjmowanie spełnienia przesłanek zawartych w art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE również w przypadku, w którym przynajmniej jednym celem pobytu rodzica będącego wnioskodawcą w przyjmującym państwie członkowskim w okolicznościach konkretnego przypadku nie jest przejęcia odpowiedzialności za dziecko będące małoletnim beneficjentem ochrony stanu wolnego.

- 26 e) Trzecie pytanie prejudycjalne lit. b) wiąże się z trzecim pytaniem prejudycjalnym lit. a) i zmierza do ustalenia chwili miarodajnej dla oceny podjęcia w przyjmującym państwie członkowskim na nowo życia rodzinnego w rozumieniu art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej pomiędzy beneficjentem ochrony a rodzicem.
- 27 Zdaniem sądu odsyłającego nie byłoby zgodne z przedstawionymi w pkt. d) celami art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE, gdyby osoba ubiegająca się o azyl celem wykazania swojego statusu członka rodziny mogła powoływać się bez jakiegokolwiek ograniczenia czasowego na fakt podjęcia na nowo życia rodzinnego. Przesłanka „w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej” mogłaby w tym względzie przemawiać za twierdzeniem, że art. 2 lit. j) dyrektywy 2011/95/UE wymaga, aby do przywrócenia faktycznej jedności rodziny doszło w określonym czasie po przybyciu.
- 28 Wyrażenia „odpowiedzialny” i „jest małoletni” zawarte w art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE wskazują ponadto na okoliczność, że beneficjent ochrony musiał wciąż być małoletni w rozumieniu art. 2 lit. k) dyrektywy 2011/95/UE w doniosłej dla oceny chwili przywrócenia jedności rodziny w przyjmującym państwie członkowskim.
- 29 f) Czwarte pytanie prejudycjalne zmierza do ustalenia, czy status osoby ubiegającej się o azyl jako członka rodziny w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE ustaje z uzyskaniem pełnoletności przez beneficjenta ochrony i związanym z tym ustaniem odpowiedzialności za osobę, która jest małoletnia i nie pozostaje w związku małżeńskim. [Or. 16]
- 30 Artykuł 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE stanowi, że ojciec beneficjenta ochrony międzynarodowej jest członkiem rodziny, jeżeli beneficjent jest małoletni, zaś ojciec przebywa w tym samym państwie członkowskim w związku z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, a rodzina istniała już w kraju pochodzenia. Powiązanie statusu członka rodziny z ograniczonym stosownie do art. 2 lit. k) dyrektywy 2011/95/UE okresem małoletności beneficjenta ochrony, jak również zamierzona ochrona interesów dziecka mogłyby przemawiać za tym, że status ojca jako członka rodziny w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE ustaje z uzyskaniem pełnoletności przez beneficjenta ochrony.

- 31 Jeżeli status ojca beneficjenta ochrony jako członka rodziny w rozumieniu art. 2 lit. j) tiret trzecie dyrektywy 2011/95/UE zasadniczo miałyby się utrzymywać również nadal po uzyskaniu pełnoletności dziecka, wyjaśnienia wymaga, czy status ten – poza przypadkiem zakończenia pobytu ojca w przyjmującym państwie członkowskim lub ustania ochrony dziecka – ustaje w określonej chwili lub wraz z wystąpieniem określonego zdarzenia.
- 32 [...] [uprawnienie do wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym]

[...]

DOKUMENT ROBOCZY